

УДК 37.013.3

HEALTH PROTECTION OF PARTICIPANTS IN THE EDUCATIONAL PROCESS AS A PRIORITY FOR THE FUNCTIONING OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЯК ПРІОРИТЕТ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Zalii T.V. / Жалій Т.В.

candidate of historical sciences, associate professor/ к.і.н., доцент

ORCID: 0000-0002-4504-6323

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка,**Полтава, 36000, вул. Остроградського, 2**Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University 36000,**Poltava, Ostrogradskij Avenue, 2*

Анотація. У статті розглядається здоров'язберезувальна діяльність учасників освітнього процесу як пріоритет функціонування закладів освіти в умовах воєнного стану. Розглядається система такої діяльності у закладах освіти, яка передбачає співпрацю учасників освітнього процесу, батьків, інших працівників закладів освіти. Діяльність колективів закладів освіти щодо збереження ментального здоров'я учасників освітнього процесу підтверджує, що така робота повинна бути системною, цілеспрямованою, послідовною, систематичною.

Ключові слова: безпека, здоров'язбереження, воєнний стан, учасники освітнього процесу.

Вступ.

У сучасних умовах російсько-української війни, грубого порушення норм міжнародного гуманітарного права з боку агресорів, ігнорування норм Женевських конвенцій 1949 року, коли ми втрачаємо наших воїнів і захисників, коли під щоденною загрозою перебуває цивільне населення, завдаються збитки інфраструктурі нашої держави, ми вирішили дослідити питання щодо створення педагогічних умов збереження ментального здоров'я учасників освітнього процесу. Нормативні засади цього дослідження стали Закони України «Про вищу освіту», «Про правовий режим воєнного стану», Кодекс безпечного освітнього середовища [5-6; 8-10].

Основний текст.

Ряд авторів включають риси психологічного благополуччя у структуру особистісного потенціалу, тоді як стійкість особистісного потенціалу пов'язують із резильєнтністю і усвідомленою увагою до себе (майндфулнес) [3, С.79; 4, С. 14]. Українська вчена О. Христук стверджує, що «майндфулнес трактується як повна безоцінкова сфокусованість, зосередженість уваги на теперішньому моменті реальності, з повним її прийняттям, реєстрацією різних аспектів цієї реальності, проте без спроб їх інтерпретації» [11, с. 154]. На думку авторки, усвідомленість виступає формою переживання реальності, дозволяє переживати (відчувати, відслідковувати) власні емоції, думки, не піддаючи їх аналізу та критиці. Усвідомленість можна тренувати, підвищувати поріг чутливості довільної уваги на реакцію новизни та, за потреби, можна ігнорувати. О.Христук підкреслює силу цього методу, можливість його

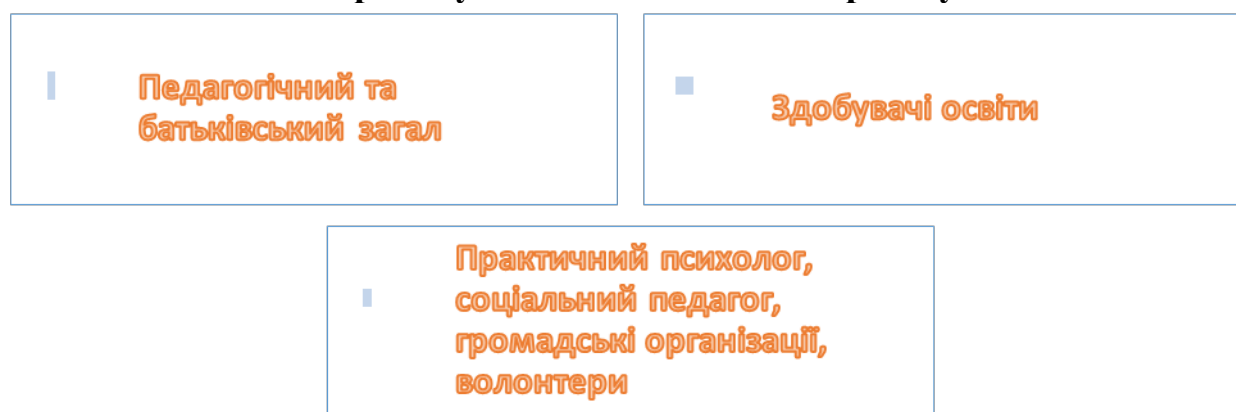
тренування та застосувати на практиці: «повнота свідомості (майндфулнес) – це давня буддистська практика, що має безпосереднє відношення до повсякденного способу життя», проявляє себе «не у поверненні в буддизм, а в пробудженні до життя в гармонії зі собою та світом виявляється у пошуках вміння цінувати кожен прожитий життєвий момент».

Табл. 1.1. Система діяльності колективу ЗЗСО щодо збереження ментального здоров'я учасників освітнього процесу

Як бачимо, в закладах освіти, зокрема повної загальної середньої освіти, особлива увага звертається на формування в учасників освітнього процесу таких рис як резильєнтність та майндфулнес. Для цього розроблена обґрунтована система щодо збереження ментального здоров'я учасників освітнього процесу.

Табл. 1.2. Суб'єкти діяльності в ЗЗСО щодо збереження ментального здоров'я учасників освітнього процесу

Резильєнтність як феномен «здатності психіки відновлюватися після несприятливих умов» стала об'єктом активних наукових пошуків з кінця ХХ століття. Саме в цей період зросла кількість досліджень та праць присвячених психологічній природі, профілактиці та розвитку резильєнтності [7, С.80]. Для реалізації системи важливими є нормативно-правові засади організації та здійснення діяльності щодо збереження ментального здоров'я учасників

освітнього процесу [1, С.77].

Згідно з Концепцією безпеки в закладах освіти, основними завданнями Концепції, спрямованими на розв'язання визначених проблем, є:

- ✓ створення безпечної інфраструктури закладів освіти;
- ✓ ефективно попередження та протидія негативним безпековим явищам в освітньому середовищі;
- ✓ формування компетентностей безпеки в учасників освітнього процесу;
- ✓ організація безпечного підвезення учнів та вчителів до/із закладів загальної середньої освіти [5].

Створення безпечної інфраструктури закладів освіти можливо забезпечити шляхом:

- ✓ облаштування існуючих та будівництва нових захисних споруд цивільного захисту закладів освіти із застосуванням проектів повторного використання або за індивідуальними проектними рішеннями з урахуванням вимог законодавства з питань пожежної безпеки, вимог щодо необхідної кількості евакуаційних виходів, наявності водопостачання, водовідведення, вентиляції, обігріву, освітлення, Інтернету, засобів надання медичної допомоги, доступності для маломобільних груп населення, зокрема осіб з інвалідністю. Виконавцями заходу визначено МОН, Мінінфраструктури, МВС, ДСНС, обласні, Київську міську державні (військові) адміністрації, строк виконання — 2023—2025 роки;
- ✓ забезпечення мінімальних вимог для належної організації освітнього процесу в захисних спорудах цивільного захисту закладів освіти. Виконавцями заходу визначено обласні, Київську міську державні (військові) адміністрації, засновників закладів освіти (за згодою), строк виконання — 2023—2025 роки;
- ✓ забезпечення в установленому порядку охорони закладів освіти із залученням поліції охорони, встановлення у закладах освіти комплексу тривожної сигналізації з підключенням до пунктів централізованого спостереження та реагування, встановлення стаціонарних металодетекторів, облаштування необхідних огорож та здійснення інших інфраструктурних заходів щодо організації безпеки закладів освіти. Виконавцями заходу визначено Національну поліцію, обласні, Київську міську державні (військові) адміністрації, засновників закладів освіти (за згодою), строк виконання — 2023 рік [5].

Моніторинг та підсумки діяльності колективів закладів освіти щодо збереження ментального здоров'я учасників освітнього процесу відбувається в різних формах [2, С.76].

Табл. 1.3. Моніторинг діяльності колективу ЗЗСО щодо збереження ментального здоров'я учасників освітнього процесу

Діяльність колективів закладів освіти щодо збереження ментального здоров'я учасників освітнього процесу підтверджує, що така робота повинна бути системною, цілеспрямованою, послідовною, систематичною.

1

картування

2

обговорення в групі

3

інтерв'ю

4

анкетування

5

спостереження та документування

6

творчі методи генерування даних

Висновки.

Но основі проведеного дослідження ми встановили, що зараз особлива увага звертається на формування в учасників освітнього процесу таких рис як резильєнтність та майндфулнес. Для цього розроблена обґрунтована система щодо збереження ментального здоров'я учасників освітнього процесу. Створені педагогічні умови для діяльності колективу щодо збереження ментального здоров'я учасників освітнього процесу підтверджує, що така робота повинна бути системною, цілеспрямованою, послідовною, систематичною. Рівень стресостійкості учасників освітнього процесу полтавських закладів освіти можемо охарактеризувати як високий, що важливо, адже колектив здійснює таку послідовну діяльність разом із батьками та спеціалістами різних сфер.

Література:

1. Биков В. Ю., Гриценчук О. О., Жук Ю. О. (2015). Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології : кол. монографія. Биков В. Ю. (ред.) Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України (с. 77–140). Київ : Атіка.
2. Вірна Ж.П. Соціальний вимір професійної невротизації. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Психологічні науки : збірник*. Вип. 94. Т. 1 / Чернігівський нац. пед. ун-т ім. Т.Г. Шевченка ; [голов. ред. М.О. Носко ; відп. ред. В.О. Дятлов]. Чернігів, 2011. С. 75–77.
3. Гончаренко Л.О. Здоров'я сучасної людини: цінності та суперечності *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2014. № 4 (23). С. 76–81.
4. Гриньова М. Саморегуляція навчальної діяльності учня. *Концепції та методичні моделі вивчення змісту освітніх галузей у профільній школі : наук. зап.* Гол. упр. освіти і науки Полт. облдержадміністрації, Полт. обл. ін-т післядипломної пед. освіти імені М.В. Остроградського. Полтава, 2011. Вип. 1. С. 13–16.
5. Концепція безпеки в закладах освіти. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-kontseptsii-bezpeky-zakladiv-osvity-i070423-301> (дата звернення: 07.11.2023).
6. Нова українська школа: концептуальні засади реформування загальної школи. URL: <http://mon.gov.ua/02016/08/17/mon.pdf>. (дата звернення: 13.11.2023).
7. Новікова Ж. М. Психологічна адаптація та преадаптація студентів-першокурсників в умовах нестабільного світу. *Молодий вчений*. 2018. № 2 (54). С. 80–84.
8. Про освіту: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>. (дата звернення: 15.12.2023).
9. Про повну загальну середню освіту: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>. (дата звернення: 10.12.2023).
10. Про правовий режим воєнного стану: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 10.11.2023).
11. Христюк О. Л. Сучасні виміри психологічної практики: майндфулнеспідхід. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія психологічна. 2018. Вип. 1. С. 153–161. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_2018_1_19.

Abstract. *The article examines the health-preserving activities of participants in the educational process as a priority for the functioning of educational institutions in the conditions of martial law. The system of such activities in educational institutions is considered, which involves the cooperation of participants in the educational process, parents, and other employees of educational institutions. The activity of the teams of educational institutions regarding the preservation of the mental health of participants in the educational process confirms that such work should be systematic, purposeful, consistent, and systematic.*

Key words: *safety, health care, martial law, participants in the educational process.*

Стаття відправлена: 24.12.2023 г.

© Жалій Т.В.